

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 91. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, четвер, 9-го травня 1946. No. 91. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, May 9, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сопоз: ВЕрген 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРША РІЧНИЦЯ ПОКІНЧЕННЯ ВІЙНИ В ЄВРОПІ ПЕРЕХОДИТЬ НЕЗАМІТНОЮ

Рік тому, 8 травня 1945, президент Гері Труман оприлюднив закінчення війни в Європі. Перша річниця цієї події застає Злучені Держави зайнятими підготовкою тривалого миру. Посадники міст візвали населення взяти участь у благодарствених богослужіннях по церквах, а в Нью-Йорку, в будинку Гонтер Каледжу, де відбуваються наради Організації Об'єднаних Держав, тисячка шкільних дітей святкує День Світової Приязні в імені цілого мільона всіх учнів.

У Вашингтоні секретар війни Петерсон виголосив по радіо промову, в якій пригадав великі досягнення американської армії, згадав про традиційну приязнь між Америкою й Францією і заповів, що Америка не забаром забере з Франції свою армію. Промову закінчив закликом, щоб інші народи брали собі приклад з цього, що можна досягнути такою спільною акцією, яку веде Франція й Америка.

Секретар маринарки Форестал у промові по радіо віддав пошесті усім тим, що поклали свої голови в боях. Згадавши про перемогу, Форестал сказав: „Ця перемога була лише мимовільним каменем на дорозі до миру й спільного порозуміння”. Потім вівзав до співділення з О.О.Д.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА СКОРИЙ МИР У ВУГІЛЬНОМУ ПРОМИСЛІ.

Комітет Політики майнерської юнії, зібраний у Вашингтоні у вівторок, 7 травня, одобрив становище представника юнії Джана Л. Луїса, щоб створити фонд добробуту майнерів заки ще піchnуться переговори над підвищеною платні. Ця ухвала запала вже після цього, як посередник федерального уряду Пол Фулер пропонував підприємцям так і майнерам план для замирення. Виглядає, що ні одна сторона не прийняла цього плану і тому переговори знову розбіглися.

ФОРД ЗАМИКАЄ СВОЇ ФАБРИКИ.

Зогляду на нестачу вугілля внаслідок страйку майнерів підприємство форд Мотор Коммані в Дітроїті рішило замкнути всі свої фабрики від середи 8 травня на необмежений час. Це позбавить праці 110,000 робітників.

СТЕЙТ ЗАПЛАТИВ \$40,000 НЕВИННОМУ ВІЗНЕВИ.

Легіслатура стейту Нью-Йорк в Олбані рішила виплатити \$40,000 відшкодування за втрачену працю Бертрамови М. Кембалови з цього приводу, що свого часу ньюйоркський суд засудив його помилково на в'язницю і він відсидів сім літ, заки виявилася помилка. Пошкодований чоловік пізвав ще стейт за плату \$100,000 за понижження, втрату доброго імені, а крім цього за терпіння, які він переживав ще тепер, бо йому сниться, що він у в'язниці і не раз зривається зо сну.

ПОСИЛКА ХАРЧІВ ДЛЯ ГОЛОДНИХ НЕ ДОПИСУЄ.

Спільна американсько-бритійська Харчева Рада призначила висилку 250,000 тон харчів з Америки до Європи впродовж минулого тижня, але лише 100,000 тон вислано. Харчі були призначені як пайки для 71,500,000 осіб, отже внаслідок затримання висилки ці особи будуть позбавлені своїх повних пайків. Це вказує, на які непередбачені зміни мусять бути приготівані скитальці й інші голодні в Європі. Харчова Рада пояснює цю нестачу тим, що не дістала відповідних припасів від департаменту рільництва, а цей департамент каже, що з обсяжного збіжжя він дістав 219,000 тонн менше, ніж мали достарчити з різних зсипів. Секретар рільництва Андерсон твердить, що положення є „незвичайно поважне” і ледви, чи Америка зможе дотримати обіцянки, що достарчить 2,000,000 тон ще до 1 липня цього року.

ЮНІІ СТІЛЯЮТЬ ДО СЕБЕ В БОРОТЬБІ.

У ГАРЛАН, в стейті Кентокі, забили одного чоловіка, а ранили найменше шістьох, коли дві юнії почали боротьбу за те, хто має працювати в майні. Юнія з назвою „Юнайтед” твердить, що це вона дістала контракт на працю майні Інтернешенел Гарнестер, а юнія з назвою „Прогресив” твердить, що вона давніше мала контракт і тому її члени дальше будуть там працювати. Представник „Юнайтед” юнії твердить, що коли пікети його юнії явилися при вході до заводу, тоді злота корчів почали стріляти на них члени юнії „Прогресив”. Він каже, що пікети не билися, бо не були приготівані на напад.

ПРЕЗИДЕНТ ЗМІНИВ КАРУ СМЕРТІ ДЛЯ ГІЧВИ.

Президент Труман змінив кару смерті на 30-літню в'язницю для американського воєнка Йосифа Гічва, якого воєнний суд засудив на смерть за вбиття двох цивільних японців.

Велес вказує на советський імперіалізм як на головну перешкоду в міжнародній співпраці

У черговій синдикуваній статті пише бувший підсекретар стейту Сомнер Велес, що головною причиною невдач Організації Об'єднаних Держав є брак порозуміння між Злученими Державами й Советами. В цьому винні обі держави. Америка тим, що в рішальний момент не мала виробленої заграничної політики; Совети тим, що занекали давні засади Леніна, щоб не змагати до анексії ані до імперіалізму, переміняли свою політику після війни на щось зовсім протилежне і почали ломити одні зобов'язання по других. Ця політика Советів є така імперіалістична, як була політика царів. Навіть і найбільше приязні американці тепер бачуть, що Совети шукають забезпечки дорогою експансії й імперіалізму. Щоб не допустити до якогось міжнародного спротиву, вони стараються розеднати Америку й Англію й ізолювати ці держави від малих держав. Совети теж підтримують напруження політичні, де лише можуть.

Досі не пізнати, щоб советська армія мала вплив на советську політику. А ця політика змагає до цього, щоб перемінити всі держави в Європі на жабраки і щоб ці держави підпали без кінечности нової війни.

Для рятунку перед такими плянами треба було покликати до праці не лише Раду Забезпечки О.О.Д., але й Суспільну Раду, яка має зайнятися економічними справами світу — пише Велес. Коли Росія не задовольниться такими законними забезпечками, які дає їй Америка на нараді Чотирьох Потуг, то не прийде до зміни заграничної політики Советів. А тоді й не буде надії на порозуміння між Злученими Державами й Советами.

АМЕРИКА ЗАПРОШУЄ ОДИНАЦЯТЬ ДЕРЖАВ НА АТОМОВИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ В БІКІНІ.

Урядуючий секретар стейту Дін Ачесон оприлюднив, що Злучені Держави запрошують на досвід з атомовою бомбою на острові Бікіні ці держави, які мають своїх репрезентантів в комісії атомової сили при Організації Об'єднаних Держав. Досвіді будуть переведені в місцях липню й серпню. Запрошення вислав президент Труман до Росії, Британії, Франції, Китаю, Канади, Австралії, Бразилії, Єгипту, Мексики, Голландії й Польщі.

Нема згоди щодо скитальців між репрезентантами західних і східних потуг

З Лондону звідомляють, що десь в половині травня закінчатся наради Комітету Об'єднаних Держав Для Справ Скитальців і Диспльсованих. Свій звіт з наради Комітет предложить Економічній і Соціалній Раді Об'єднаних Держав. А цей звіт, як заповідають, представлятиме в найважливіших точках те, що члени Комітету не дійшли до згоди. Буде нагаданим, що існують два протилежні погляди. Одну сторону представляють західні, демократичні потуги, а другу східні сили. Ті останні це виставили Совети, що ведуть свою політику ще й при допомозі своїх сателітів. Совети обстоюють право позбавляти скитальців міжнародної охорони, вважаючи їх советськими ворогами, а теж хочуть вирішувати, які мають доходити до скитальців інформації про відносини в їхніх краях. Та так є, що советські речники втратили надію, щоб могли перетягнути на свою сторону британського представника, сер Джорджа Рендела, що займає таке становище, що треба питати ради уряди тих держав, звідки походять скитальці й диспльсовані, але не давати тим урядам права вета. Совети вже згодні, що Англія, якщо хоче, то може помагати скитальцям, тільки не хочуть, щоб давати їм допомоги через таку міжнародну організацію, якої членом є Совети. Цей звіт піде тепер під дискусію Економічної Ради, бо це їй припоручила Асамблея Об'єднаних Держав сформувати міжнародне тіло для скитальців справ. Комітет, що радить у Лондоні, погодився, щоб таким тілом була спеціальна агенція, яка здавалаб звіти Економічній та Соціалній Раді, але позатим булаб незалежною від Об'єднаних Держав, та не давалаб допомоги „воєнним злочинцям, квізлінгам і зрадникам”. Тепер ще тільки питання, чи за тих злочинців уважати тих, що „постійно атакували уряд свого краю”, хоч їх не можна судити як зрадників і воєнних злочинців. Совети настоюють, щоб і таких брати як воєнних злочинців і зрадників.

ГРОМИКО ПРО СОВЕТСЬКІ СИЛЬНІ НЕРВИ ТА ВИТРЕВАЛІСТЬ.

В часі вечери, що її влаштував Американський Російський Інститут в готелю Пенсильванія в Нью-Йорку, щоб проголосити посмертну нагороду Френклінові Рузвелтові як тому, що зробив найбільше для поліпшення відносин між Злученими Державами й Советами, заявив А. Громико, советський делегат до Ради Забезпечки Об'єднаних Держав, що кожна потуга, що захоче диктувати свою волю іншим краям, буде так розторожена як Німеччина. Советські народи, казав він, мають сильні нерви і витривалість бачити ситуацію такою, якою вона дійсно є, і будуть далі обороняти мир і демаскувати тих, що змагають до війни. Відчитано теж телеграму Сталіна, якою він хвалив Рузвелта. Знов б. амбасадор Дейвіс хвалив Тегеранську конференцію, що започаткувала „довіра між Сталіном і Рузвелтом”.

ЧОРЧИЛ ЗА ПОРОЗУМІННЯ З СОВЕТСЬКИМ СОЮЗОМ.

Бувший британський прем'єр, Вінстон Черчилль, заявив у Лондоні, що по англійськи говорять народи та західні демократії мусять прийти до порозуміння з Советським Союзом в рамках Об'єднаних Держав.

ЛЕДВИ, ЧИ ВЖЕ ДОВГО ОСТАНЕ В ІТАЛІІ.—Отся картина представляє італійського престолонаслідника Умберта, як у своїй королівській палаті в Римі годувє біля 600 бідних і голодних дітей. Це було в неділю на сам Великдень. Однак справа з італійською монархією не стоїть добре і ледви, чи Умберто засяде коли на престолі.

СОВЕТИ НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ РАДІ ЗАБЕСПЕКИ В СПРАВІ ІРАНУ

Минув день 6. травня, до якого мали Совети забрати свої війська з Ірану і повідомити про це Раду Забезпечки Об'єднаних Держав. З Тегерану, столиці Ірану, звідомляють, що советські війська мали опустити іранську територію, але уряд не мав ще змоги це перевірити в Азербайджані, себто в тій провінції, яку советська окупаційна влада проголосила автономною. Супроти цього советсько-іранський конфлікт буде ще кілька днів в агендах Ради Забезпечки.

НЕ ВПУСКАЮТЬ ДО ТАБРІЗУ.

Американські кореспонденти, що є в Тегерані, хотіли полетіти літаком до Табрізу, столиці Азербайджану, щоб перевірити, чи звідтам забрались советські війська. Та летунська компанія, що контролює повітряне получення з Табрізом, відмовилась продати їм тикети на таку подорож. Та лінія є контрольована Советами.

ТРАНСИЛЬВАНІЯ ДАНА РУМУНІІ.

Сталося те, що зарядив Сталін у справі Трансильванії, коли її дарував Румунії, нікого не питаючи. Це затвердила тепер у Парижі Рада міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, навіть не беручи під ціяку розвагу протесту Угорщини; згл. просьби, щоб признати їй хоч деяку територію в північно-західній частині, за що заявила американська делегація. Та секретара стейту Бірнса ніхто не попер. Молотов зажадав цілої Трансильванії для Румунії, подаючи за причину, що так вирішив ту справу Сталін ще в 1938 році. Бевин, британський міністер справ заграничних, цілком цєю справою не інтересувався, а французький міністер Бідолі не взяв участі в нарадах.

ДОБРУДЖА І БУКОВИНА.

Рада міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг рішила, що полуднева Добруджа, що її в 1940 р. приділено до Болгарії, та Північна Буковина, що стала частиною ССРСР, повинні надалі остати при тих „словянських державах”.

МІЖ БЕВИНОМ І МОЛОТОВИМ.

Одинокі, що „гостро” дебатуєть на нарадах міністрів у Парижі, це Бевин і Молотов, згідно з тим, що пишуть американські кореспонденти. Така гостра дерата вивязалась, між іншим, знову тоді, як Бевин порушив справу ліквідації військових окупацій в краях східної Європи. Зокрема, коли сказав, що нема потреби держати Советам в Болгарії аж 200 тисяч війська. Молотов заявив, що там треба мати сили, щоб скріпити свої позиції на Дунаю.

ТОРГ ЗА ТРІЕСТ.

Молотов далі пробує наклонити Італію, щоби зрезигнувала з Трієсту і погодилась відступити його Югославії. На ту тему говорив він з італійським прем'єром Гаспері. Обіцяв, що відступить Італії за те цілу італійську торговельну флоту. Та так є, що та флоту є виставлено в британським посіданням. Далі казав, що згодиться, щоб Італія була тростісом над своїми бувшими колоніями в Африці, а теж обіцяв зменшити воєнне відшкодування. Та Гаспері від свого не відступав. Американське становище є таке, щоби Трієст став вільним містом, подібним до давнього Данцігу. Американці попирають теж облякшення умов, які підписала Італія при закінченню зброї. Те й станеться.

ТАКИ УСТУПИТЬ!

З Риму звідомляють на підставі достовірних інформацій, що італійський король, Віктор Емануель, таки уступить з трону і підпише абдикацію мабуть у п'ятницю, а потім відпливе до Єгипту, де йому запропоновано схоронище. Його маєток має виносити до 20 мільйонів доларів. Капітал є в Англії. Наслідник престолу, принц Умберто, знає свою долю в перших днях червня, бо 2. червня відбудеться в Італії референдум у справі монархії. Назагал панує переконання, що монархія програє. Монархія, як кажуть, булаб мала надію втриматись, якщоб король був зрезигнував тому рік.

БРИТАНІЯ ЗАБЕРЕТЬСЯ З ЄГИПТУ.

Бритійська делегація, що перебуває в Каїро, проголосила, що це британський уряд запропонував Єгиптові, що забере з Єгипту всі свої військові сили, якщо прийде між Британією і Єгиптом до мілітарного союзу, як між двома рівними і суверенними краями. Тоді булоб обов'язком Єгипту оборонити Суецький канал. Таке становище зістало затверджене в британським парламенті 327 голосами проти 158. Воно було атаковане збоку таких політиків як Черчилль та Іден. Прем'єр Атлі обороняв це тим, що треба рахуватись з змінами часами та націоналізмом, що в багатьох краях, як от в Єгипті, дуже піднявся. А далі, що не буде загрози Суецькому каналові, як буде між Англією і Єгиптом дружба.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАДЦІ,

чому не користати з оголошень аяменитих нагод для зарібки, роданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі”?

СПІЛЬНА ВЕЛИКОДНА ГОСТИНА.

Спільне Свячене закінчиться ЗАГАЛЬНОЮ ЗАБАВОЮ-БАЛЕМ, під звуки оркестру П. Протасевича, до пізньої ночі. Всіх гостей сердечно вітаємо, КОМІТЕТ.

